

Ραούλ Ζιμπέκι: Στρατιωτικοποίηση, το ανώτερο στάδιο του εξορκτισμού

του Ραούλ Ζιμπέκι

μετάφραση του Βασίλη Γεωργάκη

Η αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση των κοινωνιών μας αποτελεί ένα ξεκάθαρο σημάδι πως το πατριαρχικό καπιταλιστικό σύστημα βρίσκεται στο λυκόφως του. Το σύστημα εγκατέλειψε την προσπάθεια ενσωμάτωσης των λαϊκών μαζών, δεν διατίθεται πλέον να συνομιλήσει με αυτές, αλλά περιορίζεται στο να τις κατασκοπεύει και να τις ελέγχει. Πριν από αυτή τη μιλιταριστική περίοδο, οι «παραστρατημένοι» γνώριζαν τον εγκλεισμό προκειμένου να συνετιστούν. Πλέον είναι ζήτημα ανοιχτής παρακολούθησης ολόκληρων κοινωνικών στρωμάτων που απαρτίζουν την πλειοψηφία του πληθυσμού.

Όταν ένα σύστημα χρειάζεται να στρατιωτικοποιεί την καθημερινή ζωή για να ελέγχει την πλειοψηφία, μπορούμε να πούμε πως οι μέρες του είναι μετρημένες. Ακόμη κι αν στην πραγματικότητα οι «μέρες» θα πρέπει να υπολογίζονται σε χρόνια ή και δεκαετίες.

Ένα καλό παράδειγμα είναι η κληρονομιά της δικτατορίας του Πινοσέτ στη Χιλή, και συγκεκριμένα ο κεντρικός ρόλος του στρατού και της στρατιωτικοποιημένης αστυνομίας, των Καραμπινέρος (Carabineros), στον κοινωνικό έλεγχο. Κληρονομιά του καθεστώτος είναι ο έλεγχος των εσόδων των μεταλλείων χαλκού από τις ένοπλες δυνάμεις. Ο χαλκός είναι το κύριο εξαγωγικό προϊόν της Χιλής.

Ο νόμος περί περιορισμένης πρόσβασης στον χαλκό εγκρίθηκε την δεκαετία του 1950, εν μέσω θυελλωδών κινητοποιήσεων της εργατικής τάξης και της φτωχολογιάς των αστικών κέντρων και της υπαίθρου. Κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας

αυτός ο μυστικός νόμος τροποποιήθηκε επτά φορές.

Μόλις το 2016, χάρη σε ένα ρεπορτάζ που βασίστηκε σε διαρροή της εφημερίδας *El Mostrador*, αποκαλύφθηκε πως 10% των κερδών της κρατικής επιχείρησης χαλκού μεταφερόταν απευθείας στις ένοπλες δυνάμεις.

Ο μυστικός νόμος δεν ανακλήθηκε παρά το 2019, όταν οι δρόμοι της Χιλής άρχισαν να φλέγονται από σειρά διαδηλώσεων κι εξεγέρσεων, που ξεκίνησαν το 2011 από φοιτητές και Μαπούτσε, στους οποίους αργότερα προστέθηκαν φεμινίστριες.

Η ζημιά που το στρατιωτικό καθεστώς προκάλεσε στην κοινωνία μπορεί να ιδωθεί στο γεγονός πως οι περισσότεροι από τους μισούς Χιλιανούς απέχουν από τις εκλογές, ενώ πρωτύτερα η συντριπτική πλειοψηφία ψήφισε· υπάρχει τρομακτική απονομιμοποίηση των πολιτικών κομμάτων και των κρατικών θεσμών.

Το 2019, η μεξικάνικη κυβέρνηση, προκειμένου να ανταποκριθεί στον καταστρεπτικό «Πόλεμο κατά των ναρκωτικών», συγχώνευσε τα σώματα ασφαλείας και την αστυνομία και ονόμασε τον νέο σχηματισμό «Εθνική Φρουρά» (Ισπ. *Guardia Nacional*),

στρατιωτικοποιώντας ακόμη περισσότερο την αστυνομία. Η Εθνική Φρουρά έχει αναλάβει την φύλαξη των βόρειων και νότιων συνόρων της χώρας, απέναντι σε μετανάστες. Στην φωτογραφία, άνδρες της Εθνικής Φρουράς επιτίθενται σε μετανάστες από την Ονδούρα που εγκαταλείπουν την χώρα εξαιτίας του καπιταλιστικού εξορυκτισμού και του ναρκο-νεοφιλελευθερισμού. (Πηγή φωτογραφίας Cambio16)

Αυτή δεν είναι η μοναδική περίπτωση φυσικά. Ο βραζιλιάνικος στρατός έπαιξε σημαντικό ρόλο στη φυλάκιση του Λούλα, την απομάκρυνση της Ντίλμα Ρούσεφ και την εκλογή του Μπολσονάρου.

Σε κάθε περίπτωση, η στρατιωτικοποίηση παραβιάζει το υποτιθέμενο «Κράτος Δικαίου», τις νομικές διευθετήσεις που η κοινωνία έχει υιοθετήσει, συχνά χωρίς έχει προηγηθεί η δέουσα διαβούλευση.

Η στρατιωτικοποίηση έρχεται μαζί με την επιβολή ενός κοινωνικού μοντέλου που ονομάζουμε *εξορυκτισμό*• έναν τρόπο συσσώρευσης κεφαλαίου από το 1% του πληθυσμού, βασισμένο στην κλοπή και την απογύμνωση των λαών, ο οποίος προϋποθέτει στυγνή στρατιωτική δικτατορία στις περιοχές και τις επαρχίες όπου εφαρμόζεται και λειτουργεί.

Ο μιλιταρισμός υπάγεται σε αυτή τη λογική της συσσώρευσης μέσω βίας, για τον απλούστατο λόγο ότι τα αγαθά των ανθρώπων δεν μπορούν να αποσπαστούν παρά μόνο υπό την απειλή των όπλων.

Ο μιλιταρισμός συνοδεύεται από βία, εξαφανίσεις ανθρώπων, γυναικοκτονίες και βιασμούς. Πέραν τούτων, πάντα δίνει χώρο στη δημιουργία και δράση παραστρατιωτικών οργανώσεων, που πάντα συνοδεύουν τις μεγάλες εξορυκτικές εργασίες. Και παρόλο που θεωρούνται παράνομες, οι παραστρατιωτικές οργανώσεις αποτελούνται από άτομα εκπαιδευμένα και οπλισμένα από τις ένοπλες δυνάμεις – όπως μπορούμε να δούμε στο Μεξικό και την Κολομβία.

Τώρα γνωρίζουμε ότι ο κύριος ωφελημένος από τον υπό σχεδιασμό σιδηρόδρομο ονόματι «Mayan Train» θα είναι ο στρατός.[1] Η

κυβέρνηση του López Obrador έχει παραχωρήσει στις ένοπλες δυνάμεις όλα τα τμήματα του σιδηροδρόμου, προσθέτοντας ότι τούτο είναι «μία ανταμοιβή» προς τον θεσμό.

Οι ομοιότητες με την περίπτωση της Χιλής και του χαλκού είναι ακόμη περισσότερες.

Η πρώτη αφορά στην απευθείας απόδοση προνομίων με τα οποία η κυβέρνηση κερδίζει την υπακοή των ένστολων, στους οποίους στην πραγματικότητα υπακούει η ίδια.

Η δεύτερη αφορά στο επιχείρημα της «εθνικής ασφάλειας» που αξιοποιείται από τις κυβερνήσεις. Στην Χιλή ήταν η μάχη κατά του κομμουνισμού. Στο Μεξικό είναι το ζήτημα των νότιων συνόρων, με τα επιχειρήματα να περιστρέφονται γύρω από το ζήτημα της μετανάστευσης και του trafficking.

Η τρίτη είναι πως η στρατιωτικοποίηση είναι τόσο το πλάνο όσο και ο τρόπος διακυβέρνησης. Ακολουθείται από αεροδρόμια και εσωτερική τάξη σε κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής. Δια της βίας καταφέρνουν να ανατρέπουν την νομιμότητα κατά το δοκούν, όπως τους οικονομικούς περιορισμούς και κανονισμούς.

Παρατηρούμε τη διαδικασία στρατιωτικοποίησης από τις ΗΠΑ, τη Ρωσία και την Κίνα σε όλες τις χώρες της Λατινικής Αμερικής. Συνίσταται στον έλεγχο των αγροτικών και αστικών γεωγραφιών από ένοπλους άνδρες που βρίσκονται στην υπηρεσία της πρωτεύουσας, με στόχο τον έλεγχο των πληθυσμών που ανθίστανται στην απογύμνωσή τους.

Το ζήτημα δεν αφορά έναν διαβολικό πρόεδρο ή κυβέρνηση. Τούτο δεν αμφισβητείται αλλά δεν είναι το πρόβλημα. Αντιμετωπίζουμε ένα σύστημα που για να επιτείνει την επιθανάτια αγωνία του, χρειάζεται να εφαρμόσει σχέδια που γεννήθηκαν τον 20^ο αιώνα και αποτελούν μοτίβα στα έργα του Αγκάμπεν: η κατάσταση της εξαίρεσης σαν μορφή διακυβέρνησης, ο νόμιμος εμφύλιος πόλεμος απέναντι σε όσους δεν αφομοιώνονται και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης που φυλάσσονται από παραστρατιωτικούς.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στη *La Jornada* στις 26 Μαρτίου 2021. Τελευταία ανάκτηση 20/4/2021. Μπορείτε να μεταβείτε στο πρωτότυπο άρθρο από εδώ.

[1] Ο σιδηρόδρομος Mayan Train (Ισπ. Tren Mayan) είναι μία σχεδιαζόμενη σιδηροδρομική γραμμή μήκους άνω των 1500 χιλιομέτρων που θα διασχίζει περιοχές της Τσιιάπας και της χερσονήσου του Γιουκατάν. Το γιγαντιαίο πρότζεκτ που αναμένεται να κοστίσει περίπου 7,4 δις δολάρια στοχεύει στην ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή και έχει ξεσηκώσει τις αντιδράσεις οικολογικών οργανώσεων και των Ζαπατίστας. Σε μία προσπάθεια να επενδυθεί το σχέδιο με λαϊκή νομιμοποίηση η κυβέρνηση το 2019 διεξήγαγε ένα συμβουλευτικό δημοψήφισμα-φάρσα στις άμεσα ενδιαφερόμενες επαρχίες, στο οποίο δεν συμμετείχε παρά το 8% των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων. Η μονομέρεια του δημόσιου διαλόγου προς τα θετικά του πρότζεκτ ήταν δε τέτοια, που υπήρξε παρέμβαση ακόμη και των Ηνωμένων Εθνών.

Λουίς Σεπούλβεδα – “Η στερεμένη όαση”

Επιμέλεια και Μετάφραση της Μαριλένας Ευσταθιάδη

Κάθε μέρα που ξημερώνει σε αυτήν την αποπνικτική συνθήκη του εγκλεισμού, μετράμε νέες απώλειες. Σήμερα, λοιπόν, η μέρα ξημέρωσε χωρίς τον Λουίς Σεπούλβεδα, τον μοναδικό και πολυγραφότατο Χιλιανό συγγραφέα που μας ταξίδευε τόσα χρόνια με τα μυθιστορήματα και τα διηγήματά του. Από τη Χιλή μέχρι το

Αμβούργο, από τη φυλή των Σουάρ του Εκουαδόρ ως την επανάσταση των Σαντινίστας στη Νικαράγουα, από την εξορία του σε όλες τις χώρες της Λατινικής Αμερικής μέχρι την τελική εγκατάστασή του στη Χιχόν της Ισπανίας, η ζωή του Σεπούλβεδα ήταν ένα διαρκές ταξίδι, όπως είναι και η λογοτεχνία του. Περιπλανήσεις σε λιμάνια και μπορντέλα, ιστορίες με φακίρηδες, συνομιλίες με φαντάσματα, ιστορίες έρωτα, πρωταγωνιστικοί ρόλοι σε σαλιγκάρια, γάτες, γλάρους, φάλαινες, ιστορίες στις οποίες πρωταγωνιστεί η φύση και ο άνθρωπος δεν έχει παρά τον ρόλο του καταστροφέα, κείμενα – καταγγελίες για το πραξικόπημα του Πινοτσέτ, ιστορίες από την εποχή που ανήκε στη φρουρά του Σαλβαδόρ Αλιέντε, παραμύθια για μικρούς και μεγάλους (από 8 έως 88 χρονών, όπως έγραφε και ο ίδιος), διαδρομές χιλιομέτρων με τρένα, καράβια, αυτοκίνητα, με τα πόδια κι όλα αυτά μέσα σε έναν συναρπαστικό και ασταμάτητο ρυθμό, που ταυτόχρονα αποπνέει τόση γαλήνη.

Πληροφορίες για τη ζωή του Λουίς Σεπούλβεδα, τη συμμετοχή του στο Κομμουνιστικό και το Σοσιαλιστικό Κόμμα, τη φυλάκισή του κατά τη δικτατορία του Πινοτσέτ, την εξορία του και τις περιπέτειές του σε όλη τη Λατινική Αμερική κι έπειτα στην Ευρώπη μπορεί εύκολα να βρει κανείς σε αμέτρητες πηγές. Αυτή τη μοναδική αίσθηση που σου αφήνουν οι διηγήσεις του, όμως, δεν μπορεί να μεταδοθεί από κανένα άρθρο και κανένα βιογραφικό σημείωμα. Δεν υπάρχει καλύτερη συντροφιά από τα διηγήματά του: “Αν δεν έχεις πού να κλάψεις”, “Το λυχνάρι του Αλαντίν” ή του “Παταγονία Εξπρές”, κανένας πιο τρυφερός τρόπος για να μάθουν μικροί και μεγάλοι να σέβονται και να αγαπούν το περιβάλλον από το να διαβάσουν την “Ιστορία του σαλιγκαριού που ανακάλυψε τη σημασία της βραδύτητας”, τον “Γέρο που διάβαζε ιστορίες αγάπης” ή την “Ιστορία του γάτου που έμαθε σε ένα γλάρο να πετάει”. Σε αυτό το σημείο οφείλουμε ένα μεγάλο “ευχαριστώ” στον Αχιλλέα Κυριακίδη, ο οποίος έχει μεταφράσει όλο το έργο του Χιλιανού συγγραφέα στα ελληνικά. Λέμε, λοιπόν, αντίο στο Λουίς Σεπούλβεδα παρακινώντας όλο τον κόσμο να ταξιδέψει και να ονειρευτεί διαβάζοντας το έργο του και παραθέτουμε το τελευταίο άρθρο που δημοσίευσε στη σελίδα “Le Monde

Diplomatique” το Δεκέμβριο του 2019.

Η στερεωμένη όαση

Λίγες εβδομάδες πριν από το κοινωνικό ξέσπασμα που συγκλονίζει τη Χιλή σε όλο το μήκος και το πλάτος της, και που, καθώς γράφονται αυτές οι γραμμές, μετράει είκοσι θανάτους, χιλιάδες τραυματίες, εκατοντάδες από αυτούς ακρωτηριασμένους, έχοντας χάσει το ένα μάτι τους, άγνωστο αριθμό κρατουμένων, πολύ σοβαρές αποδείξεις βασανιστηρίων, σεξουαλικών επιθέσεων και άλλων φρικαλεοτήτων διαπραγμένων από τους καραμπινιέρους και το στρατό, λίγο πριν από όλα αυτά, ο πρόεδρος της Χιλής Σεμπαστιάν Πινιέρα χαρακτήριζε τη χώρα ως μια «όαση» ειρήνης και ηρεμίας στη μέση μιας ηπείρου σε αναταραχή.

Αυτό που χαρακτήριζε τη Χιλιανή «Όαση», όμως, δεν ήταν η πληθωρική παρουσία φοινίκων και γλυκού νερού, αλλά μια φαινομενικά απαραβίαστη περίφραξη που την περίβαλλε. Οι Χιλιανοί βρίσκονταν μέσα στην όαση, και τα κάγκελα γύρω τους ήταν ένα κράμα αποτελούμενο από νεοφιλελεύθερη οικονομία, απουσία πολιτικών δικαιωμάτων και καταστολή. Τα τρία συστατικά του πιο ευτελούς μετάλλου. Μέχρι το κοινωνικό ξέσπασμα, για τους οικονομολόγους και τους πολιτικούς που διέδιδαν το σύνθημα «λιγότερο κράτος και περισσότερη ελευθερία στην αγορά», ένα θαύμα είχε συμβεί στη Χιλή σχεδόν αυθόρμητα, και αυτό το θαύμα ήταν ορατό στις ενδείξεις οικονομικής ανάπτυξης που φανέρωνε η αψεγάδιαστη στατιστική, σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ή την Παγκόσμια Τράπεζα. Η Χιλή επιδείκνυε μια υγιή και συνεχώς αναπτυσσόμενη οικονομία. Όμως, αυτή η φαινομενική ευημερία δεν αφορούσε ολόκληρη τη χώρα, καθώς παρέλειπε ορισμένες λεπτομέρειες, απ’ ό,τι φαίνεται υποκειμενικές, όπως το δικαίωμα στο δίκαιο μισθό, αξιοπρεπείς συντάξεις, ποιοτική δημόσια εκπαίδευση, ποιοτική δημόσια υγεία και, πάνω απ’ όλα, το δικαίωμα οι πολίτες να αποφασίζουν για τη δική τους ανάπτυξη ως υποκείμενα, και όχι να είναι παθητικοί θεατές των μακροοικονομικών ψηφίων που εκθέτει η

εξουσία.

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1973, ένα πραξικόπημα έβαλε τέλος στη Χιλιανή Δημοκρατία, εγκαθιδρύθηκε μια βάνουση δικτατορία που διήρκεσε πάνω από δεκαέξι χρόνια και αυτό το πραξικόπημα δεν πραγματοποιήθηκε για να αποκαταστήσει την διαταραγμένη τάξη ή για να σώσει την πατρίδα από τον κομμουνισμό, αλλά για να επιβάλει ένα οικονομικό μοντέλο που επινοήθηκε από τους πρώτους νεοφιλελεύθερους γκουρού με επικεφαλής τον Μίλτον Φρίντμαν και τη σχολή του Σικάγο. Επρόκειτο για την επιβολή ενός νέου οικονομικού μοντέλου που με τη σειρά του θα δημιουργούσε ένα νέο κοινωνικό μοντέλο: τη σιωπηλή κοινωνία που θα αποδέχεται την επισφάλεια ως κανονικότητα, την απουσία δικαιωμάτων ως βασικό κανόνα και μια κοινωνική ειρήνη, της οποίας εχέγγυο θα είναι η καταστολή.

Η πολιτικο-στρατιωτική δικτατορία πέτυχε τους στόχους της και τους θέσπισε σε ένα Σύνταγμα που θέτει και ορίζει τη χώρα στη διάθεση του οικονομικού μοντέλου που επιβλήθηκε. Δεν υπάρχει άλλο Σύνταγμα στη Λατινική Αμερική φτιαγμένο για να ευημερεί η μειοψηφία και που να υποτιμά την πλειοψηφία, όπως αυτό της Χιλής.

Με την «επιαναφορά της δημοκρατίας» ή τη «χιλιανή μετάβαση στη δημοκρατία» από το 1990, οι κανόνες του παιχνιδιού δεν αλλάζουν, το Σύνταγμα της δικτατορίας με τα βίαια ρετουσάρεται χωρίς να αλλάζει η ουσία του και όλες οι κυβερνήσεις της κέντρο-αριστεράς και της δεξιάς φροντίζουν να διατηρηθεί το οικονομικό μοντέλο αναλλοίωτο, και η επισφάλεια αγγίζει όλο και μεγαλύτερους τομείς της κοινωνίας της Χιλής.

“Εάν υπάρχουν δύο άτομα και δύο ψωμιά και το ένα άτομο τρώει και τα δύο ψωμιά και αφήνει το άλλο χωρίς φαγητό, η αναμφισβήτητη στατιστική θα πει ότι η κατανάλωση αντιστοιχεί σε μια φραντζόλα ανά άτομο.”

Σε αυτή τη βάση παρουσιάζεται στον κόσμο το επιτυχημένο μοντέλο της Χιλής, το «θαύμα της Χιλής», το οποίο ούτε στη

δικτατορία ούτε στη δημοκρατία έπαψε να στηρίζεται στην καταστολή και το φόβο.

Όταν η Χιλιανή κοινωνία ανακάλυψε ότι ένας από τους πλουσιότερους άντρες στον κόσμο, ο Julio Ponce Lerou, ο γαμπρός του Πινοσέτ και κληρονόμος με εντολή του δικτάτορα μιας οικονομικής αυτοκρατορίας κλεμμένης, πολύ απλά, από τους Χιλιανούς, είχε δωροδοκήσει με αδρά χρηματικά ποσά την πλειοψηφία των Γερουσιαστών, βουλευτών και υπουργών για να διασφαλίσουν την κοινοβουλευτική γραμμή που θα επέτρεπε τη συνέχιση των ιδιωτικοποιήσεων, η κρατική απάντηση ήταν μια απειλή πως θα έρθει το τέλος “του θαύματος της Χιλής” ή η σκληρή καταστολή των διαμαρτυριών.

Όταν, ως απάντηση στην ιδιωτικοποίηση του νερού – γιατί όλο το νερό στη Χιλή, από όλα τα ποτάμια, τις λίμνες, τους πάγους, ανήκει στους ιδιώτες – οι πολίτες ξέσπασαν σε διαμαρτυρίες, η μόνη αντίδραση του κράτους ήταν η σκληρή καταστολή.

Το ίδιο συνέβη όταν η κοινωνία βγήκε για να υπερασπιστεί τη φυσική κληρονομιά που απειλείται από τις διακρατικές εταιρείες ενέργειας που παράγουν ηλεκτρικό ρεύμα, όταν οι μαθητές γυμνασίου βγήκαν να απαιτήσουν μια ποιοτική δημόσια εκπαίδευση, απαλλαγμένη από το μονοπώλιο της αγοράς ή όταν η κοινωνία βγήκε για να απορρίψει τη συστηματική καταπίεση στο λαό Μαπούτσε. Η μόνη αντίδραση του κράτους ήταν η καταστολή και η διαρκής απειλή της διακινδύνευσης του οικονομικού θαύματος της Χιλής.

Η ειρήνη της Χιλιανής Όασης κατέρρευσε, όχι λόγω της αύξησης των τιμών του μετρό του Σαντιάγο, αλλά λόγω του συνόλου των αδικιών που διαπράχθηκαν στο όνομα των μακροοικονομικών στατιστικών, λόγω του θράσους των υπουργών που συμβουλεύουν να ξυπνάμε νωρίτερα για να κάνουμε οικονομία στα έξοδα της μετακίνησης, ή που, ενόψει της αύξησης της τιμής του ψωμιού, προτείνουν να αγοράζουμε λουλούδια επειδή δεν έχει αυξηθεί η τιμή τους ή που προτείνουν την οργάνωση τυχερών παιχνιδιών για τη συγκέντρωση χρημάτων και την επισκευή των σχολείων που

πλημμυρίζουν τις βροχερές μέρες. Η ειρήνη της Χιλιανής Όασης κατέρρευσε γιατί δεν είναι δίκαιο να ολοκληρώνεις τις πανεπιστημιακές σπουδές και να σου μένουν χρέη για τα επόμενα δεκαπέντε ή είκοσι χρόνια. Η ειρήνη της Χιλιανής Όασης κατέρρευσε επειδή το συνταξιοδοτικό σύστημα, που βρίσκεται στα χέρια ιδιωτικών εταιρειών που διαχειρίζονται αυτά τα κεφάλαια, τα επενδύει στην κερδοσκοπική αγορά, διατηρεί τα οφέλη, αλλά χρεώνει τις απώλειες στους ιδιοκτήτες αυτών των κεφαλαίων και τελικά αποφασίζει τα μίζερα ποσά των συντάξεων σύμφωνα με έναν απεχθή υπολογισμό των ετών ζωής που απομένουν στους συνταξιούχους.

Η ειρήνη της Χιλιανής Όασης κατέρρευσε επειδή ο εργαζόμενος, ο εργάτης, ο μικρός επιχειρηματίας, όταν επιλέγει σε ποια ιδιωτική εταιρεία ΔΣΚ[1] θα εμπιστευτεί τη διαχείριση των μελλοντικών συντάξεων του, πρέπει να σκεφτεί “ότι μεγάλο μέρος της συνταξιοδότησής σου θα εξαρτηθεί από το πόσο καλά ήξερες να διαχειριστείς και κινήσεις τις αποταμιεύσεις σου στην αγορά επενδύσεων”.

Η ειρήνη της Χιλιανής Όασης κατέρρευσε επειδή η μεγάλη πλειοψηφία άρχισε να λέει όχι στην επισφάλεια και ρίχτηκε στην μάχη της επανάκτησης των χαμένων δικαιωμάτων. Δεν υπάρχει πιο δίκαιη και δημοκρατική εξέγερση από αυτή που γίνεται αυτές τις μέρες στη Χιλή. Απαιτούν ένα νέο Σύνταγμα που θα εκπροσωπεί ολόκληρο το έθνος και την ποικιλομορφία του, απαιτούν την αποκατάσταση ζητημάτων τόσο ουσιαστικών όσο το νερό και η θάλασσα, επίσης ιδιωτικοποιημένα. Απαιτούν το δικαίωμα να είναι παρόντες και να είναι ενεργά υποκείμενα στην ανάπτυξη της χώρας.

Απαιτούν να είναι πολίτες και όχι υπήκοοι ενός αποτυχημένου οικονομικού μοντέλου λόγω της έλλειψης ανθρωπιάς που το διέπει και του παράλογου πείσματος των διαχειριστών του. Και δεν υπάρχει καταστολή, όσο σκληρή και εγκληματική κι αν είναι, ικανή να σταματήσει έναν κινητοποιημένο λαό.

Σημειώσεις

[1] A.F.P (Administradora de Fondos de Pensiones): Διαχείριση Συνταξιοδοτικών Κεφαλαίων

Χιλή: Το τέλος της νεοφιλελεύθερης αφήγησης

Η Χιλή ζει μια από τις μεγαλύτερες κινητοποιήσεις μετά την επιστροφή τους στη δημοκρατία το 1990. Από τις 19 Οκτώβρη πολίτες διαφόρων πόλεων της Χιλής βρίσκονται στους δρόμους και ζητούν μια ζωή άξια να βιωθεί από όλους και όχι από τους λίγους. Ακολουθεί η συνέντευξη που πήρε η Βαβυλωνία από την ακτιβίστρια-φεμινίστρια Bree Busk, η οποία συμμετέχει στις κινητοποιήσεις στο Σαντιάγκο της Χιλής.

Μετάφραση: Θεόφιλος Βανδώρος

Επιμέλεια: Ελιάννα Καναβέλη, Στέφανος Μπατσής

Βαβυλωνία: Λίγο πριν το ξέσπασμα της εξέγερσης, η Χιλή είχε χαρακτηριστεί σύμφωνα με τα λεγόμενα του Προέδρου Πινέιρα ως “μία όαση μέσα στη καρδιά της ανήσυχης Λατινικής Αμερικής”, συνεπώς δεν έχουμε παρά να θεωρήσουμε τη Χιλή ως ένα γίγαντα που κοιμάται. Κάτω από την ήρεμη επιφάνεια, ποιες ήταν οι κοινωνικές δυναμικές που οδήγησαν στην τρέχουσα εξέγερση όλης της χώρας;

Bree Busk: Η παρούσα κυβέρνηση είχε επενδύσει πολλά στην προβολή της Χιλής προς τον έξω κόσμο ως χώρα της σταθερότητας και των πολιτικών που είναι φιλικές προς την επιχειρηματικότητα. Επίσης, πολλοί Χιλιανοί είχαν πιστέψει σε

αυτό το όνειρο, πιστεύοντας πως οι νεοφιλελεύθερες οικονομικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν από τη δικτατορία του Πινοσέτ, τελικά θα τους ανέβαζαν στη μεσαία τάξη. Όμως είναι αδύνατο να αγνοηθεί το γεγονός πως το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς, καθορίζει κάθε πλευρά της ζωής σε αυτή τη χώρα. Εάν έχεις χρήματα, έχεις τη δυνατότητα πρόσβασης στο ιδιωτικό σύστημα υγείας όπως και στα καλύτερα σχολεία και Πανεπιστήμια. Αν δεν έχεις όμως είσαι δέσμιος σε ένα διαρκή αγώνα επιβίωσης. Οι χαμηλοί μισθοί, έναντι ενός πολύ υψηλού κόστους ζωής, οδηγούν πολλούς ανθρώπους να χρεωθούν. Η πραγματικότητα αυτή έχει γίνει ιδιαίτερα προφανής στον μέσο Χιλιανό και αρκετοί πολίτες οργανώνονται σε κοινωνικά κινήματα για να επιτεθούν στο σύστημα από διάφορες πλευρές. Η τρέχουσα εξέγερση δεν προκάλεσε τόσο μεγάλη έκπληξη επειδή ήρθε ως εξέλιξη 30 ετών κινήματων που απαιτούσαν την εξάλειψη της οικονομικής κληρονομιάς της δικτατορίας.

Διαδηλωτές στους δρόμους του Σαντιάγο ενώ στο βάθος καπνοί τυλίγουν την Plaza Italia. (Φωτογραφία Bree Busk)

B: Φαίνεται πως οι άμεσες διεκδικήσεις των κινητοποιήσεων είναι η άμεση παραίτηση του προέδρου Πινέιρα και ένα νέο σύνταγμα. Ας υποθέσουμε πως σύντομα ικανοποιούνται και τα δύο αιτήματα. Τι πρόκειται να αλλάξει στη Χιλή; Τα αιτήματα αυτά, στοχεύουν περισσότερο στο συμβολικό επίπεδο ή μήπως είναι απαραίτητα για τη θεραπεία των οικονομικών ανισοτήτων;

B.B: Πιστεύω πως η κυβέρνηση Πινέιρα θα ήθελε πάρα πολύ, όλα αυτά να παραμεριστούν. Μετά από το πρώτο Σαββατοκύριακο της εξέγερσης, άρχισε να προσφέρει ψευδο-μεταρρυθμίσεις σαν να μοίραζε κομφετί τις Απόκριες. Όμως αυτές οι μεταρρυθμίσεις δεν ήταν εκείνες που ήθελε ο λαός. Εάν πρότεινε ένα νέο σύνταγμα, ο λαός θα το αρνιόταν αμέσως επειδή το αίτημα είναι για μία συντακτική συνέλευση από τα κάτω, δηλαδή, ένα σύνταγμα που θα εκπορεύεται από το λαό και όχι από την κυβέρνηση. Αν επιτύχουμε αυτή τη διαδικασία, πιστεύω πως θα ήταν πολύ σημαντικό για τη χώρα. Το σύνταγμα γράφτηκε κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και υπηρετεί ως νομική βάση για τις σκληρές οικονομικές πολιτικές ενάντια στις οποίες ξεσηκώθηκε ο λαός. Επίσης προστατεύει κάποιες αυταρχικές πρακτικές που ο λαός θέλει να τις δει να καταργούνται. Βέβαια, κάποιοι άλλοι ελπίζουν πως η διαδικασία των συνταγματικών συνελεύσεων θα σταθεί ικανή να θεσμίσει άμεση δημοκρατία στο επίπεδο της γειτονιάς. Αν συντονιστούν όλες μαζί, αυτές οι οριζόντιες οργανώσεις γειτονιάς θα μπορούσαν να γίνουν η βάση μιας αληθινής αντιεξουσίας, ικανής να απαιτήσει πολλά περισσότερα.

B: Παρακολουθώντας βίντεο από τις κινητοποιήσεις ή κοιτάζοντας φωτογραφίες των διαδηλώσεων, παρατηρούμε κυρίως σημαίες της Χιλής και ελάχιστα αριστεριστικά, κομμουνιστικά και αναρχικά πανό και πλακάτ. Αναρωτιόμαστε ποιος είναι ο ρόλος τους; Κατά πόσο και με ποιο τρόπο προσπαθούν να μεταστρέψουν τη διάθεση της εξέγερσης προς ένα πιο αντικαπιταλιστικό ή και επαναστατικό δρόμο;

B.B: Είναι απόλυτα ακριβές το γεγονός πως τα πολιτικά κόμματα δεν κινητοποιούνται με τις σημαίες τους στις μεγαλύτερες διαδηλώσεις και πορείες. Σε ένα επίπεδο αυτό δείχνει πόσο

ενωμένος αισθάνεται ο λαός αυτή τη στιγμή. Νιώθουν περισσότερο ως Χιλιανοί παρά ως μέλη ενός συγκεκριμένου πολιτικού κόμματος. Από τη έναρξη της εξέγερσης αρκετά νέα σύμβολα έχουν κάνει την εμφάνιση τους, συμπεριλαμβανομένης μιας εκδοχής της χιλιανής σημαίας που είναι σχεδόν τελείως μαύρη. Αυτή τη στιγμή, με αυτή τη μαύρη εικόνα εκφράζεται το πώς αισθάνονται οι άνθρωποι για τη χιλιανή δημοκρατία. Υπάρχει, επίσης, το γεγονός πως τούτες οι κινητοποιήσεις στοχεύουν σε περισσότερα από τη συντηρητική κυβέρνηση του Πινέιρα. **Τα αριστερά κόμματα που συμμετείχαν στην κυβέρνηση, μετά την επιστροφή της δημοκρατίας το 1990, είναι επίσης ένοχα στα μάτια του λαού.** Όταν βρέθηκαν στην εξουσία, τόσο τα αριστερά όσο και τα δεξιά κόμματα, διατήρησαν τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές που κληρονόμησαν και κατέφυγαν στη βία ενάντια στον πληθυσμό. Στην πραγματικότητα, παρά τη μεγάλη τους βάση, τα αριστερά κόμματα άφησαν πίσω τους τα πολλά και εντυπωσιακά κοινωνικά κινήματα. Τώρα φυσικά, τα κόμματα αυτά ανυπομονούν να γίνουν οι μεσολαβητές ανάμεσα στο λαό και την κυβέρνηση και εργάζονται σκληρά για να ρευστοποιήσουν τα τρέχοντα γεγονότα σε μελλοντικές εκλογικές νίκες. Το πιθανότερο αποτέλεσμα είναι πως οι προσπάθειές τους θα διασπάσουν και θα εξασθενήσουν το κίνημα.

B: Η αστυνομική βαρβαρότητα είναι προφανής και ο στρατός είναι παρών στους δρόμους. Πολλοί αναλυτές υποστηρίζουν πως οι λόγοι για την επιτυχία των κινητοποιήσεων είναι ότι οι νέοι δεν έχουν μνήμες από τη δικτατορία του Πινοσέτ και πως αυτό το γεγονός τους κάνει ατρόμητους. Πώς νιώθουν σήμερα οι Χιλιανοί για την κρατική καταστολή; Νιώθουν ότι είναι δυνατό να συμβεί ένα άλλο πραξικόπημα; Πώς οργανώνουν και υπερασπίζονται τις συνελεύσεις τους, τις διαμαρτυρίες τους, τις πολιτικές τους;

B.B.: Πέρασα τα πρώτα 30 χρόνια της ζωής μου στις ΗΠΑ και όταν έφτασα στη Χιλή σοκαρίστηκα από τη λαϊκή δυσαρέσκεια ή και το μίσος ενάντια στους “racos” ή μπάτσους στη Χιλή. Ακόμα και άνθρωποι που δεν είχαν σχέση με την πολιτική είχαν μία αρνητική εικόνα για αυτούς. Η “ατρόμητη γενιά” ξεκίνησε

μεγαλειώδεις φοιτητικές εξεγέρσεις το 2006 και ξανά το 2011 ως το 2013, κινητοποιώντας μία τεράστια μάζα υποστήριξης γύρω από αιτήματα για τα βασικά δικαιώματα, όπως η εκπαίδευση και το τέλος των ιδιωτικοποιήσεων σε όλες τους τις μορφές. Οι μαθητές γυμνασίου είναι γνωστό πως τακτικά εμπλέκονται σε συμπλοκές με την αστυνομία, με συνέπεια να έχουν κακοποιηθεί, συμπεριλαμβανόμενων και περιπτώσεων βασανιστηρίων. Όλα αυτά συνέβησαν σε καθεστώς “δημοκρατίας”. Στην παρούσα κατάσταση, μπορείς να δεις τη βαρβαρότητα σε μία τρομακτική κλιμάκωση. Η αστυνομία χρησιμοποιεί όπλα απώθησης πλήθους για να φιμώσει ή ακόμα και να σκοτώσει νεαρούς διαδηλωτές. Μέχρι τώρα πάνω από 200 άνθρωποι έχουν χάσει την όραση τους.

Όλα αυτά έρχονται να συμπληρώσουν ένα μεγάλο κατάλογο καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως απαγωγές και σεξουαλικά βασανιστήρια.

Ακόμα και άνθρωποι που δεν δέχτηκαν άμεσα πλήγματα, παραμένουν τραυματισμένοι όταν εκτίθενται σε τέτοια ακραία μορφή βίας. Για την παλαιότερη γενιά, το Καθεστώς Έκτακτης Ανάγκης ήταν ιδιαίτερα τρομακτικό. Για πρώτη φορά από τότε που ο Πινοσέτ καταψηφίστηκε και εγκατέλειψε την εξουσία, ο στρατός χρησιμοποιήθηκε για να καταστείλει τον πληθυσμό της Χιλής. Πολλοί αισθάνθηκαν πως γύρισε η δικτατορία. Εγώ προσωπικά ένιωσα τρομοκρατημένη καθώς παρακολουθούσα τα άρματα μάχης να κατεβαίνουν στους δρόμους. Δεν είχα ποτέ άλλοτε ανάλογη εμπειρία. Αν και το Καθεστώς Έκτακτης Ανάγκης έχει τελειώσει, η αστυνομία ενεργεί ουσιαστικά όπως ο στρατός και το επίπεδο της βίας είναι πολύ υψηλό. Σε αντίδραση, οι διαδηλωτές έχουν δημιουργήσει το δικό τους δίκτυο “ άμεσης αντίδρασης ” μέσω του οποίου ιατρικό προσωπικό προσφέρει εθελοντικά τις υπηρεσίες του. Μπορείς να δεις ιατρικές ομάδες με προστατευτικές ασπίδες να ορμάνε ανάμεσα στους διαδηλωτές για να προσφέρουν βοήθεια. Αυτή την εβδομάδα έχουν γίνει ανοικτά καλέσματα για δωρεές ιατρικού υλικού και μόνο του αυτό, αντικατοπτρίζει το μεγάλο αριθμό των ανθρώπων που έχουν τραυματιστεί. Επί πλέον, ομάδες φίλων, γειτόνων και συντρόφων

έχουν στήσει μέσω του WhatsApp “καταλόγους παρουσιών” ώστε να βεβαιωθούν πως όλοι είναι καλά στο τέλος κάθε ημέρας. Σε ότι αφορά σε ένα επερχόμενο πραξικόπημα, δεν νομίζω πως είναι πιθανό και δεν έχω ακούσει καμία υπόθεση γύρω από αυτό το θέμα. Ανεξάρτητα από όλες τις κινητοποιήσεις, η κυβέρνηση είναι ακόμα αξιοθαύμαστα σταθερή και δεν βλέπω καμία ξεχωριστή δύναμη, είτε από αριστερά ή και από δεξιά, έτοιμη ώστε να την ανατρέψει.

B: Η Χιλή έχει ένα από τα πιο ισχυρά φεμινιστικά κινήματα. Πιστεύεις πως αυτό έχει επηρεάσει την παρούσα κατάσταση; Ποια είναι η φεμινιστική προσέγγιση των των κινητοποιήσεων;

B.B.: Είμαι μέλος του Coordinadora Feminista 8 de Marzo (Φεμινιστικό Συντονιστικό της 8ης Μαρτίου), του συνασπισμού που ξεκινώντας από το 2018, υπήρξε ο κεντρικός πολιτικός κορμός του κινήματος. Κάτι το οποίο βρίσκω ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι πως όπως τα άλλα κινήματα που δημιούργησαν μεγάλες κινητοποιήσεις μέσα στο χρόνο (το φοιτητικό και το κίνημα ενάντια στο διεφθαρμένο σύστημα συντάξεων), το φεμινιστικό κίνημα στη Χιλή επικεντρώθηκε ουσιαστικά στη σκληρότητα του νεοφιλελευθερισμού.

Σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, τα φεμινιστικά κινήματα έχουν αιτήματα να σταματήσουν οι γυναικοκτονίες ή να νομιμοποιηθούν οι εκτρώσεις. Την ίδια στιγμή οι Χιλιανές φεμινίστριες διαδήλωσαν με ένα πανό που έγραφε: “Ενάντια στο καθεστώς της διαρκούς επισφάλειας της ζωής”.

Κατά κάποιο τρόπο, η τελευταία αυτή περίοδος έντονης φεμινιστικής δραστηριότητας ήταν ο αεροδιάδρομος από όπου απογειώθηκε το αεροπλάνο της πλήρους εξέγερσης. Κι αυτό συνέβη επειδή το Φεμινιστικό Συντονιστικό της 8^{ης} Μάρτη θεωρούσε πως ο φεμινισμός ήταν μια ικανή δύναμη για να ενώσει τα πολλά κοινωνικά κινήματα της χώρας. Κινήματα που επανενεργοποιήθηκαν χάρη στην ενέργεια που δημιούργησε το φεμινιστικό κύμα του 2018. Κοιτώντας προς τα πίσω, νομίζω πως μπορώ να πω ότι η

θεώρηση τους ήταν η ορθή. Οι φεμινίστριες κατάφεραν να ενοποιήσουν ως ένα βαθμό την αριστερά και να δημιουργήσουν συμμαχίες ανάμεσα στους φοιτητές, τους συνδικαλιστές, το κίνημα κατά των φόρων και τις οργανώσεις δικαιωμάτων των μεταναστών. Αυτές οι συμμαχίες αντιπροσωπεύουν δυνητικά μία πηγή οριζόντιων δομών για την εξέγερση. Δυστυχώς όμως, εμφανίζονται ρωγμές ήδη καθώς διάφορες δυνάμεις αρχίζουν να διαχωρίζονται πάνω σε ιδεολογικά ζητήματα ή ακόμα και να συγκρούονται για την την εξουσία. Πέρα από αυτά, το κίνημα, επιφανειακά, βρίσκεται σε άνθηση. Η πορεία των φεμινιστριών της περασμένης Παρασκευής ήταν μεγαλειώδης, με φοβερή ενέργεια. Τόσο οι οργανωμένες, όσο και οι ανεξάρτητες φεμινίστριες, εμπλέκονται διαρκώς σε δράσεις διαμαρτυρίας και προπαγάνδας. Ένα από τα συνθήματα που ξεπήδησε το 2018 είναι: “ Ποτέ ξανά στην πίσω θέση. Δεν θα ξαναγίνει επανάσταση χωρίς εμάς”. Οι φεμινίστριες σίγουρα θέτουν αυτή τη δέσμευση στην πράξη σε τούτη την εξέγερση.

Από την πορεία που κάλεσαν φεμινιστικές συλλογικότητες στις 8 Νοέμβρη (Φωτογραφία Romina Akemi)

B: Υπάρχει μία μακρά ιστορία σεξουαλικής και πολιτικής βίας στη Χιλή και τη Λατινική Αμερική σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους όπως αυτές που περνάει τώρα η χώρα. Πιστεύεις πως όλη αυτή η έμφυλη βία που ασκείται στα σώματα των γυναικών εκφράζει μία προσπάθεια έμφυλης πειθάρχησης και ελέγχου των γυναικών;

B.B.: Απαντώ με απόλυτο τρόπο ναι! Εδώ και πολλά χρόνια υπήρξε θέση του φεμινιστικού κινήματος ότι η κρατική βία και η πατριαρχική βία είναι βαθιά διασυνδεδεμένες. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας οι γυναίκες υπέστησαν βιασμούς και σεξουαλικά βασανιστήρια. Αυτό δεν γινόταν μόνο για να πειθαρχήσουν ατομικά “τον εχθρό” αλλά για να δημιουργήσουν ένα τρομακτικό παράδειγμα ως προς το τι μπορεί να σου συμβεί αν δεν καθίσεις πειθήνια στο σπίτι. Τώρα έχουμε καταγγελίες για βιασμούς και

σεξουαλικά βασανιστήρια με καθεστώς δημοκρατίας. Άρα μπορείτε να αντιληφθείτε το γιατί ο λαός δεν θα συγχωρήσει ποτέ τον Πινέιρα για όλα αυτά, ανεξάρτητα από το τι θέλει να προσφέρει.

Η Bree Busk είναι Αμερικανίδα αναρχική που ζει στο Σαντιάγκο της Χιλής. Εκεί είναι ενεργή στο φεμινιστικό κίνημα μέσω των συνελεύσεων March 8th Art και της Propaganda Brigade. Όταν δεν ζωγραφίζει τοιχογραφίες ή πραγματοποιεί καλλιτεχνικές παρεμβάσεις, συνεχίζει να προσθέτει κεφάλαια στο χρονολόγιο της εξελισσόμενης κατάστασης στη Χιλή, γράφοντας στα αγγλικά. Είναι ακτιβίστρια της ελευθεριακής κομμουνιστικής οργάνωσης φεμινιστριών Solidaridad.